

Božica Pažur

Kajkavsko spravišće – Zagreb

VIŠESTRUKO POVEZIVANJE HRVATSKOGA KULTURNOG PROSTORA

U svojevrsnom kulturno-književnom “retrovizoru” na četiri desetljeća djelovanja i suradnje oba sabora kulture – Kajkavskoga spravišća i Čakavskoga sabora - uočiti nam je tri dobre konstante: *raznolikost, sustavnost i cjelovitost*. Iako one u trenutačnom okružju zagubljenih identiteta (i kolektivnih i osobnih) nisu u vrhu društvene „popularnosti“, mi ćemo njih (te konstante) i dalje razvijati (kao ljudi izvan floskula i potrošnih ideologema) – ma koliko god iznova bili prinuđeni rastumačivati neporecivu činjenicu da *kaj & ča* oduvijek (dakle, povijesno i suvremeno) **integriraju, a ne rastaču** temelje hrvatske kulture, znanosti i pismenosti.

Kad je o *Kajkavskom spravišću* riječ, nije na odmet istaknuti njegov *koncept višestrukog povezivanja hrvatskoga kulturnog prostora*, i to: spomenutim 15-godišnjim programom *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*, ali i upućenošću na najmlađe kreativce, poticajnim **natječajima za njihove ča-kaj literarne, srednjoškolske radove** u programu *Jezičnica kajkaviana*; zatim, koncept povezivanja na razini svijesti **o tronarječnosti hrvatske jezične i kulturne zbilje** – prije svega, dobro prihvaćenim osmim već Hrvatskim književnim putopisom (sa središnjim događanjem u Loboru) i u *Kaju* objavljivanim radovima s istoimenog natječaja. (U protekle dvije godine, npr., s čakavskog govornog područja izabrani su putopisi Damira Ocvirka, Marije Družeta i Vladimira Gagliardija.) Putopisni program u sklopu Dana Franje Horvata Kiša (utemeljenih bitnom zaslugom Kajkavskoga spravišća) u 2014. nosi dodatnu istarsku poveznicu proizišlu iz najboljeg djela Franje Horvata Kiša “Istarski puti” (objavljenog 1919., o proputovanoj i proživljenoj Istri 1912. i 1914.), teme disertacije dugogodišnjeg predsjednika Kajkavskoga spravišća akad. Miroslava Šicela: 100. obljetnicu nastanka *Istarskih puta* i 90. obljetnicu smrti F. Horvata Kiša. U stilu “prožimanja”, sto godina poslije, Istarski puti (*opet i iznova*), ovaj put drugog autora, zelinskog publicista Radovana Brlečića, sadržani su i u književnoj završnici 8. putopisnog događanja u Loboru.

Prostor današnjega kolokvija – Galerija Ronz - za neke od nas višestruko je inspirativan (od prisjećanja na povijesnoumjetnička istraživanja i strukovni ushit nad portalom Ronza drage nam, takoreći prve predsjednice *Kajkavskoga spravišća* dr.sc. Đurđice Cvitanović, do *Prijatelja Roča*, ali i pokoje metaforičke klice u kajkavskim stihovima). Stoga, povedimo se kreativnim, promišljenim ali i prvim

tiskanim slovom Ronza (s primišlju na repliku Gutenbergove preše Frane Para u Glagoljskoj tiskari *Juri Žakan Roč* – u kojoj se, među ostalim, naš kaj & ča susret i održava)!

Pernić i Sinčić – pjesnički bardovi u Kaj & ča biblioteci

S obzirom na nazočnost dvojice *bardova* zastupljenih u pjesničkim “dvojcima” zajedničkih knjiga biblioteke *KAJ & ČA: Susreti – Vladimira Pernića i Miroslava Sinčića* (navodim ih kronologijom objavljivanja, 2007. i 2012.) – dopustimo si natuknice o karakteru te biblioteke.

Smisao objave dviju, kaj & ča zbirki u zajedničkoj knjizi – Pernićeve u zajedništvu s onom Ive Kalinskoga (*Cicirici & senjali*), Sinčićeve sa zbirkom Stanislava Petrovića (*Zvoni & vitar*) – nije u nadmetanju ili ogledavanju, niti izjednačavanju njihovih pjesničkih identiteta. Tim više što uobičajeno izabrani autori te biblioteke nisu neka prolazna pojava ili tek književnopovijesni podatak u određenoj etapi hrvatske književne suvremenosti. Antologijska su to imena, većinom tzv. bilingvalnog pjesničkog iskustva, sudionici revitalizacijskih *kaj & ča* procesa, “poezije novog izraza” (Črnja), posmodernističkog pjesništva. Kaj & ča poezija pouzdanim su *predloškom* raznih *antologijskih probira* (iako nedovoljno korištena). Ohrabrujući je i ravnopravniji status te poezije u književnopovijesnim pregledima i studijama, zahvaljujući mjerodavnim znanstvenicima (poput Jože Skoka, Cvjetka Milanje, Borisa Domagoja Biletića...)

Unutar programa Kajkavskoga spravišča kaj & ča zbirke povezane su temeljima njihovih razlika, u istoj sudbini njihovih materinskih jezika, te ravnopravnom uključenošću u sveukupni korpus hrvatske književnosti – što uvijek naglašavamo.

Temeljna i trajna zaokupljenost poezije diskretno programatskog modela pisanja *Vladimira Pernića* jesu *znakovi*: prije svega, *zemlje* – kao JEZIK (podloga materinskoga čakavskoga jezika), i znaci, SENJALI *stvaranja*, umjetničkog – kao KAMEN (“ubjoak”). U diftongizacijskoj realizaciji – *ubjuak* – to je mjesto užitka u tekstu u kojem se sastaju i *kaj* i *ča* (u “jeziku koji se sjeća djetinjstva”, kako bi to bio sazeo Mladen Kuzmanović). O zavičajnim izvorištima i domu jezika Vladimira Pernića, o “ljubavi za stvarnu i duhovnu zemlju – zavičaj”, znamenu *ubjaka* u njegovoj poeziji, pisali su najizrazitije Božo Jakovljević, Josip Bratulić, Miroslav Sinčić, Mate Ćurić, Mirjana Pavletić... Senjali jesu i provodni motiv i semantički sažetak cjelokupne mu poezije (od prve zbirke *Ubjačić*, 1979. do knjige *Suita Mediterranea*).

U *Sinčić-Petrovićevoj* knjizi *Zvoni & vitar* uočene su, štoviše, poetičke i semantičke sukladnosti: od istosti poetike u standardnojezičnim njihovim ostvarenjima (npr., već od prve Sinčićeve knjige iz 1968. *Put k mramoru*) i idiomskoj,

kaj & ča poeziji; sukladnosti u dubinski ušćuваноj rečeničnoj strukturi stihova, s naglaskom na (kako ističe književna kritika): Sinčićevu rimotvornost i (prema Biletiću) “neusiljenu jezikotvornost”, na “univerzalnu afirmaciju zavičajnosti” (Miroslav Bertoša); u obojice autora (i Sinčića i Petrovića) – koji jesu *pjesnici rođenjem* (i Pernić je poeta nascitur) – istaknut je *novi*, egzistencijalistični *pojam zemlje*, zapravo, filozofijski i jezični znak “zemlje” kao polazište i bit njihova stvaranja. A ključni semantički znak poezije Miroslava Sinčića jest VITAR. (Podsjećamo kako je na proteklom bužetskom književnom susretu *Na Baštionu* Sinčićev VITAR vrlo inspirativno na kajkavski “*prestvoril*” pjesnik Stanislav Petrović.)

Osim suvremene afirmacije raznolikih, svih žanrova kajkavske književnosti, *Kajkavsko spravišće i Kaj* objavljuju i dodatne dokaznice kreativne zalihe tih žanrova, njihovu kajkavsku i čakavsku jezikotvornost u *suvremenim prijevodima* (takoreći, od Voltairea, Shakespearea, preko Joycea do Nicka Cavea), ali i jezičnoumjetničku kaj-ča funkcionalnost njihovu u drugim, stranim jezicima. To premijerno na našem kolokviju potvrđuje interpretacija Pernićeve čakavske poezije na španjolskom – u prijevodu Marije Rošćić Paro.